

PALANGOS MIESTO SAVIVALDYBĖS KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA

**VEIKLOS ATASKAITA
DĖL PALANGOS MIESTO SAVIVALDYBĖS IKIMOKYKLINIO UGDYMO
ĮSTAIGOSE TEIKIAMŲ PAPILDOMO UGDYMO PASLAUGŲ**

2017 m. vasario 27 d. Nr. K10-2/VA
Palanga

Auditas atliktas, vykdant
Savivaldybės kontrolieriaus
2016-10-17 pavedimą Nr. K1-9

Auditą atliko savivaldybės kontrolierė
Aušra Kedienė

Su tikrinimo ataskaita galima susipažinti
Palangos miesto savivaldybės interneto puslapyje
adresu www.palanga.lt

TURINYS

SANTRUMPOS IR SĄVOKOS	3
SANTRAUKA	3
IŽANGA	5
AUDITO REZULTATAI	6
1. Papildomo ugdymo veiklos ikimokyklinio ugdymo įstaigose nėra reglamentuotos	6
2. Papildomuose užsiėmimuose nėra užtikrinamas vaikų saugumas ir sveikata	7
3. Papildomo ugdymo užsiėmimai pažeidžia vaiko dienos ritmą Darželyje	8
4. Papildomi kūno kultūros užsiėmimai lopšelyje-darželyje „Gintarėlis“	9

SANTRUMPOS IR SAŲOKOS

Darželiai – Palangos miesto savivaldybės biudžetinės įstaigos: lopšelis-darželis „Ažuoliukas“, lopšelis-darželis „Nykštukas“, lopšelis-darželis „Gintarėlis“, lopšelis-darželis „Pasaka“, lopšelis-darželis „Žilvinas“, lopšelis-darželis „Sigutė“.

Programa – Palangos miesto savivaldybės tarybos sprendimu patvirtinta ikimokyklinio ugdymo programa.

Savivaldybės taryba – Palangos miesto savivaldybės taryba.

SANTRAUKA

Palangos miesto savivaldybėje veikia šeši Darželiai, kuriuose pagal Vietos savivaldos įstatymą Savivaldybės taryba savarankiškai organizuoja ikimokyklinį ugdymą. Ikimokyklinis ugdymas Darželiuose organizuojamas pagal Savivaldybės tarybos patvirtintas¹ Programas, kuriose numatytas visapusiškas vaikų lavinimas.

Tačiau Darželiuose yra organizuojamas ir papildomas ugdymas, išnuomojant patalpas papildomo ugdymo teikėjams. Nors Darželių Programose yra numatytos pakankamas vaikų meninės kompetencijos ugdymas, kūno kultūros užsiėmimai, tačiau ir papildomo ugdymo teikėjai dažniausiai siūlo šokių, dailės bei sportinės krypties papildomo ugdymo paslaugas.

Galima būtų išskirti tik vieną papildomo ugdymo užsiėmimą, kuris nenumatytas Programose – tai anglų kalbos pamokos.

Papildomo ugdymo užsiėmimus Darželiuose apmoka tėvai.

Išvados:

1. Nors patvirtintose Programose numatytas pakankamas ir įvairiapusis vaikų lavinimas, tačiau Darželiuose vykdoma papildomo ugdymo veikla, kuri nėra reglamentuojama dokumentais, neatsispindi įstaigų veiklos planuose.

2. Darželiai, suteikdami teisę papildomo ugdymo teikėjams vykdyti veiklą Darželio darbo metu ir nereikalaudami iš papildomo ugdymo teikėjų dokumentų, patvirtinančių jų žinias higienos ir pirmos pagalbos teikimo srityse, neužtikrina vaiko saugumo ir sveikatos.

3. Praktiškai visi papildomo ugdymo užsiėmimai yra vykdomi Darželių darbo metu, taip pažeidžiant ne tik nepertraukiamo vaikų ugdymo principą, bet ir dienos ritmą.

4. Lopšelyje-darželyje „Gintarėlis“ nepagrįstai papildomi kūno kultūros užsiėmimai integruojami į įstaigos vykdomos programos procesą.

¹ Savivaldybės tarybos 2014 m. lapkričio 27 d. sprendimas Nr. T2-350

Rekomendacijos Savivaldybės administracijai:

1. Reglamentuoti papildomo ugdymo paslaugų teikimą ikimokyklinio ugdymo įstaigose, numatant, koku laiku papildomi užsiėmimai gali vykti, kaip turi bėti uėtikrinamas vaikų saugumas papildomo ugdymo užsiėmimo metu ir kas uė jį atsako. Taip pat numatyti atvejus, kada papildomo ugdymo užsiėmimai gali bėti integruojami į Darėelių vykdomos programos procesą ir nustatyti tokio integravimo tvarką.

2. Uėdrausti papildomų kūno kultūros užsiėmimų integravimą į pagrindinio ugdymo procesą lopėelyje-darėelyje „Gintarėlis“, kol dėl tokių užsiėmimų vykdymo galimybės nepasisakys Savivaldybės taryba.

IŽANGA

Ikimokyklinis ugdymas pagal teisės aktus yra neformalusis švietimas, kurio paskirtis tenkinti vaikų pažinimo, ugdymosi ir saviraiškos poreikius, padėti jiems tapti aktyviais visuomenės nariais.

Ikimokyklinis ugdymas yra savarankiškoji savivaldybių funkcija, todėl steigėjas ir savininkas – Palangos miesto savivaldybės taryba, vadovaujasi Vietos savivaldos įstatymo jai suteiktais įgaliojimais ir kitais teisiniais dokumentais. Vadovaujantis LR švietimo įstatymu ir kitais teisės aktais, savininkas atsako už ikimokyklinio ugdymo įstaigų optimalaus tinklo sudarymą, tokių įstaigų darbą, ugdymo organizavimą, jo kokybę ir pan. Savivaldybės taryba tvirtina ikimokyklinio ugdymo įstaigų strateginius planus, ugdymo programas.

Darželių Programose sąlyginai išskiriamos penkios kompetencijų grupės, kurios sudaro ikimokyklinio ugdymo pagrindą:

- Socialinių įgūdžių ugdymas (savęs pažinimas, bendravimas su draugais ir kitais žmonėmis, saugumas);
- Sveikatos saugojimas (rūpinimasis savo ir kitų sveikata, saugia aplinka, tame tarpe ir kūno kultūros užsiėmimai);
- Pažinimo ugdymas (praktinių įgūdžių diegimas, orientavimosi laike ir erdvėje formavimas);
- Komunikacinė veikla (skaitymas, rašymas, minčių reiškimas ir pan.);
- Meninės kompetencijos (tapymas, lipdymas, vaidyba, šokis, dainavimas ir kt.).

Šiandien Programa vis labiau suprantama kaip visuma, kurioje yra numatyti vaikų ugdymo tikslai, uždaviniai bei rezultatai (tai, ko siekiama); ugdymo ir ugdymosi turinys, ugdymo proceso dalyvių sąveika, pedagoginės strategijos, ugdymosi aplinka ir priemonės (kaip siekiama vaiko ugdymosi rezultatų); vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimas (iš ko žinome, ar rezultatai pasiekti).

Už ugdymo įstaigos veiklą tiesiogiai atsako jos vadovas, kuris organizuoja patvirtintų planų ir programų įgyvendinimą bei atsako už nustatytų rodiklių pasiekimą.

Darželiai, norėdami kuo geriau tenkinti tėvų norus, dažnai sudaro sąlygas įvairioms papildomoms veikloms vykti. Dažniausiai ikimokyklinukams yra organizuojami papildomi dailės, šokių, sporto, užsienio kalbų užsiėmimai.

Audito metu vertinome:

1. Ar papildomi užsiėmimai yra reglamentuojami teisės aktais.
2. Ar papildomų užsiėmimų metu yra užtikrinamas vaiko saugumas ir sveikata.
3. Ar papildomo ugdymo užsiėmimai nesutrikdo vaiko dienos ritmo darželyje.
4. Ar papildomi užsiėmimai nedubliuoja Darželių programose numatytos veiklos.

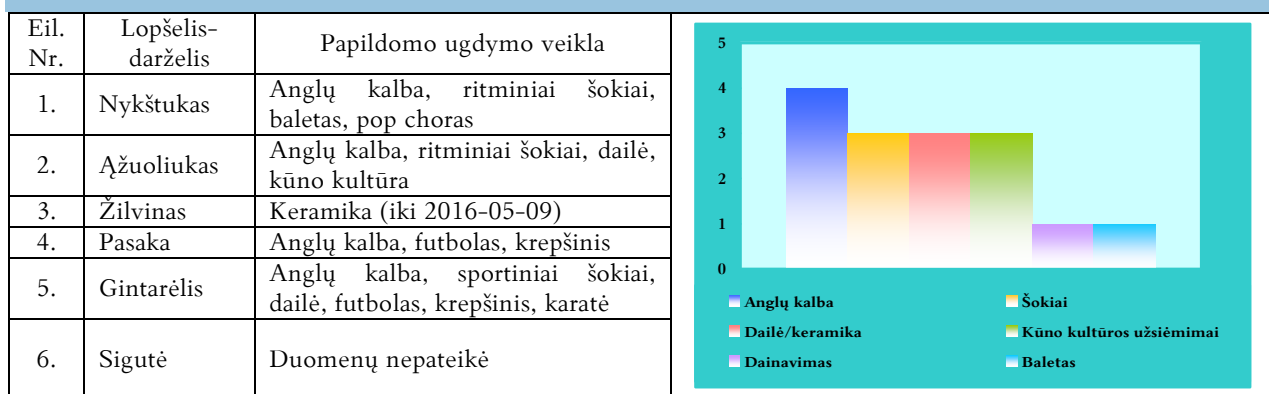
AUDITO REZULTATAI

1. Papildomo ugdymo veiklos ikimokyklinio ugdymo įstaigose nėra reglamentuotos

Priimant vaiką į Darželį tarp tėvų (globėjų) ir ugdymo įstaigos yra pasirašoma ikimokyklinio ugdymo sutartis, kurioje nurodoma ugdymo Programa, jos trukmė, kiti šeimai ir ugdymo įstaigai svarbūs susitarimai. Visose sutartyse Darželiai įsipareigoja vaiką ugdyti pagal Programą ir pagal galimybes sudaryti sąlygas tenkinti jo/jos saviraiškos poreikius.

Siekiant išsiaiškinti, kokios papildomo ugdymo paslaugos Darželiuose yra teikiamos, ar jos yra reglamentuojamos, koku būdu yra finansuojamos, ikimokyklinių įstaigų administracijos atstovų buvo teirautasi apie papildomo ugdymo pasiūlą. Pagal pateiktus duomenis (žr. 1 pav.) matyti, kad dominuoja anglų kalbos papildomi užsiėmimai – jie vykdomi praktiškai visuose Darželiuose. Taip pat labai populiarūs yra šokiai, dailė bei kūno kultūros užsiėmimai.

1 pav. Darželiuose vykdomi papildomo ugdymo užsiėmimai 2016 m.

Šaltinis: Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba

Kiekvienas Darželis savo Programose nurodo, kad jų darbuotojai yra kvalifikuoti, teikia kokybiškas paslaugas (žr. 2 pav.).

2 pav. Ištraukos iš Darželių Programų

1. Lopšelyje-darželyje „Ažuoliukas“ dirba kvalifikuoti pedagogai, socialiniai darbuotojai, siekiantys užtikrinti kokybiškas ir šiuolaikiškas ugdymo paslaugas, užtikrinti ugdymo prasingumą, inovatyvumą. Pedagogai nuolat kelia savo kvalifikaciją seminaruose, renginiuose, aktyviai vykdo darbo patirties sklaidą konferencijose, metodiniuose užsiėmimuose, rengia ir vykdo veiklos kryptį atspindinčius projektus, organizuoja metodines dienas... Įstaigoje yra sudarytos sveikos gyvensenos, ekologinio, meninio ugdymo darbo grupės, kurios skatina pedagogo ir vaiko aktyvumą, iniciatyvumą, saviraišką, siekia saugoti ir stiprinti vaiko sveikatą, perimti kultūrinės vertybes.

2. Lopšelio-darželio „Nykštukas“ pedagogai ir kiti specialistai kompetentingi, įgiję aukštas kvalifikacines kategorijas, gebantys keistis, aktyviai ieškančys naujovių ir jas įgyvendinantys. Įstaiga yra besimokanti organizacija. Pedagogai geba pagrįsti savo veiklą, ją sisteminti ir skleisti gerąją darbo patirtį.

3. Lopšelio-darželio „Gintarėlis“ visi pedagogų komandos nariai yra kompetentingi, kūrybingi, atsakingi ir savarankiški, išradingi, iniciatyvūs, nuolat keliantys savo kvalifikaciją... Pedagogai – unikalūs kasdienybėje, mylintis vaikus, žaismingi. Jų pasirengimo lygis įtakoja geresnę darbo kokybę, leidžia optimaliai tenkinti vaikų ugdymo(si) poreikius, taikyti aktyvius ugdymo būdus, skatinančius vaikų savarankiškumą, aktyvumą, konstruktyvų mąstymą.

4. Lopšelyje-darželyje „Pasaka“ dirba išsilavinę ir kvalifikuoti pedagogai, gebantys keistis, aktyviai ieškančys naujovių ir jas įgyvendinantys. Mokytojai geba pagrįsti savo veiklą, ją sisteminti ir skleisti pozityviąją darbo patirtį.

5. Lopšelyje-darželyje „Sigutė“ dirba bazinį išsilavinimą ir aukštą kvalifikacinę kategoriją turintys, kompetentingi, gebantys keistis, aktyviai ieškančys naujovių ir jas įgyvendinantys pedagogai.

Šaltinis: Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Darželių Programas

Tai reiškia, kad kiekvienas Darželis pajėgus savo ugdytiniam suteikti visapusišką lavinimąsi, tame tarpe ir meninėje bei fizinio pasirengimo srityse, kuriose dažniausiai veikia

papildomo ugdymo teikėjai.

Darželių programos parengtos remiantis įvairiomis metodinėmis rekomendacijomis, tuo tarpu, kokios kokybės papildomo ugdymo paslaugos yra teikiamos nėra kontroliuojama. Pažymime, kad papildomo ugdymo turinys nėra derinamas su Darželių vykdomomis Programomis, neanalizuojama ko ir kaip bus mokoma, kokios mokymo ir mokymosi priemonės naudojamos, kaip bus vertinami pasiekimai ir t. t. Tai, ko papildomo ugdymo veikloje mokomi vaikai, sprendžia papildomo ugdymo užsiėmimo vadovas. Kvalifikacinių reikalavimų tokių papildomų veiklų vykdytojams, kurie dirba su vaikais nuo gimimo iki 6 m. imtinai, nėra. Viskas priklauso nuo to, ar tėvus ir vaikus tenkina jų teikiamos paslaugos, ar jie pasitiki jais ir pan.

2. Papildomuose užsiėmimuose nėra užtikrinamas vaikų saugumas ir sveikata

Darželiai priimdami vaikus į savo mokymo įstaigą įsipareigoja saugoti vaikus nuo fizinę, psichinę sveikatą žalojančių poveikių. Už vaikų saugumą konkrečiame Darželyje yra atsakingi tos įstaigos darbuotojai – auklėtojai, pedagogai, logopedai ir kt. Kadangi papildomi užsiėmimai vykdomi Darželių darbo metu, tai ir tuo metu, kai vaikai dalyvauja papildomo ugdymo užsiėmimuose, jie turėtų būti atsakingi už tų vaikų saugumą ir sveikatą.

Audito metu Darželių vadovybė nurodė, kad vaikai į papildomus užsiėmimus nueina patys arba juos pasiima papildomo užsiėmimo teikėjas, nors Darželių tvarkose, sudaromose sutartyse ir kituose dokumentuose yra nurodoma, kad vaikas iš grupės ar darželio teritorijos atiduodamas tik tėvams ar tėvų raštišku nurodymu kitiems asmenims (žr. 4 pav.). Atsižvelgiant į tai, kad papildomo ugdymo užsiėmimams nėra taikomos atitinkamo Darželio tvarkos ir reikalavimai, juos veda ne Darželio darbuotojai, laikome, kad vaiko dalyvavimas papildomo ugdymo užsiėmime, kad ir Darželio darbo metu ir Darželio teritorijoje – tolygus vaiko išvykimui iš Darželio.

3 pav. Kas gali pasiimti vaikus iš Darželio?

1. *Lopšelio-darželio „Ažuoliukas“ ikimokyklinio ugdymo auklėtojo pareiginių nuostatai: „11.9. priimti vaiką į grupę ir išleisti į namus tik su tėvais (globėjais), kitais suaugusiais asmenimis, turinčiais raštišką tėvų (globėjų) leidimą/prašymą.“*
2. *Lopšelio-darželio „Nykštukas“ vidaus tvarkos taisyklės: „48. Vaikus iš darželio gali pasiimti tėvais ar globėjai, bei jų raštu nurodyti asmenys ne jaunesni kaip 10 metų.“*
3. *Lopšelio-darželio „Gintarėlis“ darbo tvarkos taisyklės: „48. Vaikus iš darželio gali pasiimti tėvai ar globėjai, bei jų raštu nurodyti asmenys ne jaunesni kaip 10 metų.“*
4. *Lopšelio-darželio „Pasaka“ sudaroma priešmokyklinio ugdymo sutartis: „3.15. atiduoti vaiką iš grupės ar lauko teritorijos tik tėvams“.*
5. *Lopšelis-darželis „Sigutė“ duomenų nepateikė.*

Darželių darbuotojai nedalyvauja vaikų papildomuose užsiėmimuose, todėl negali įvertinti galimų grėsmių vaiko gerovei.

Taip pat pažymime, kad Lietuvos higienos norma HN 20:2012 „Neformaliojo vaikų švietimo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ nustato, kad švietimo teikėjai turi tikrintis sveikatą bei gali dirbti tik nustatyta tvarka įgiję žinių higienos, o pedagoginiai darbuotojai ir pirmosios pagalbos teikimo klausimais.

Vaikų įstaigų darbuotojų sveikatos tikrinimai atliekami siekiant apsaugoti gyventojų sveikatą. Šių sričių darbuotojai, privalo prieš pradėdami dirbti ir vėliau kasmet pasitikrinti sveikatą, ar neserga tuberkulioze; o pasitikrinti, ar neserga kitomis užkrečiamosiomis ligomis, – esant epidemiologinei būtinybei.

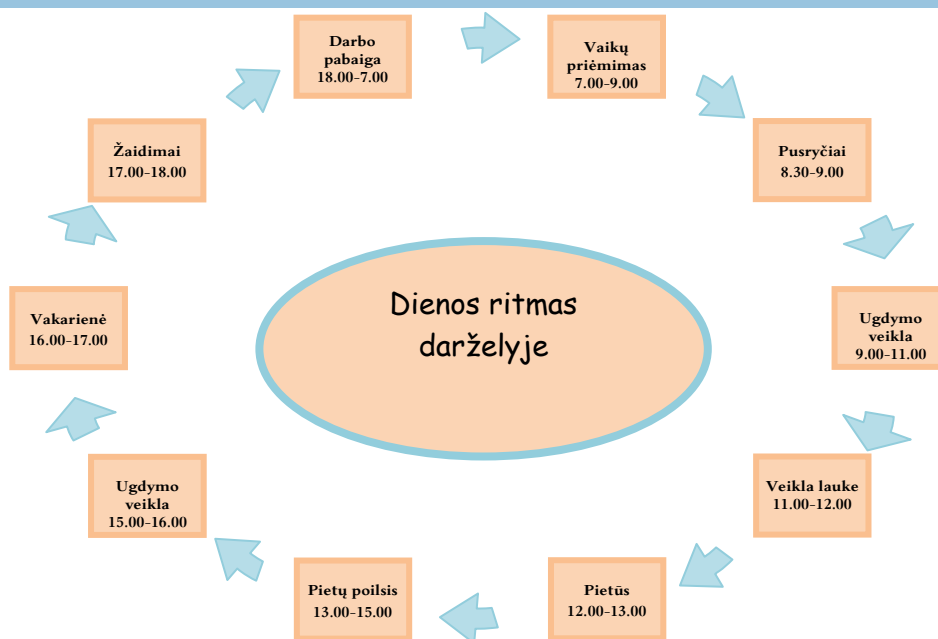
Švietimo įstaigų, vykdančių asmenų iki 18 metų ugdymą pagal formaliojo ir (ar) neformaliojo švietimo programas, pedagoginiams darbuotojams, auklėtojų padėjėjams yra privalomas sveikatos ir/ar pirmosios pagalbos mokymas.

Tuo tarpu Darželiai, suteikdami teisę papildomo ugdymo teikėjams vykdyti veiklą Darželio darbo metu, nereikalauja iš jų nei sveikatos pažymėjimų, nei dokumentų patvirtinančių apie jų žinias higienos ir pirmosios pagalbos teikimo klausimais ir nekontroliuoja vykdomų papildomų užsiėmimų.

3. Papildomo ugdymo užsiėmimai pažeidžia vaiko dienos ritmą Darželyje

Pagal Lietuvos higienos normą HN 75:2016 „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ vaiko dienos režimas turi atitikti vaiko fiziologinius poreikius, jo amžiaus ypatumus, sveikatos būklę. Atsižvelgiant į šioje higienos normoje nustatytas vaiko ugdymo sąlygas Darželiai turėtų pasitvirtinti vaikų dienos režimo tvarkaraščius, kuriuose nurodomas vaikų priėmimo į įstaigą ir išvykimo iš jos laikas, organizuojamų maitinimų, miego, numatomų vaikų pasivaikščiojimų lauke laikas, ugdymo laikas. Audito metu nustatyta, kad tik du Darželiai yra oficialiai pasitvirtinę vaikų dienos režimus. Tačiau peržvelgus viešojoje erdvėje skelbiamus priėmimo, maitinimo, užsiėmimo, miego grafikus, galime daryti prielaidas, kad vaiko dienos režimas visose ugdymo įstaigose yra panašus (žr. 3 pav.).

3 pav. Preliminarus dienos ritmas Darželiuose

Šaltinis: Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba

Švietimo specialistai laikosi nuostatos, kad vaikas ugdomas ir ugdomi per visą buvimo ikimokyklinio ugdymo įstaigoje ar grupėje dieną². Tačiau praktiškai visi papildomi užsiėmimai vykdomi Darželių darbo metu, t. y. nuo 10.20 val. iki 18.00 val. Populiariausias papildomos veiklos laikas visuose Darželiuose yra nuo 15.00 val., t. y. kada Darželiai turėtų vykdyti ugdymo veiklą. Taip pat papildomam ugdymui yra aukojamas buvimo lauke laikas, dienos miegas bei pietų laikas.

Pabrėžtina, kad bet koks privačios/komercinės veiklos vykdymas Darželyje negali trukdyti ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo programos vykdymui, ugdymo procesui, tačiau leidimas papildomo ugdymo paslaugas teikti Darželių darbo metu rodo, kad trukdoma ne tik ugdymo procesui, dėl kurio Darželiai su vaikų tėvais pasirašo sutartį, bet ir ugdytinių dienos režimui, kuris yra fiziologiškai pagrįstas.

Be to, pagal Palangos miesto savivaldybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarkos aprašą, patvirtintą Savivaldybės tarybos 2016-01-28 sprendimu Nr. T2-35, gali būti išnuomojamas tik tas turtas, kuris nenaudojamas savivaldybės funkcijoms įgyvendinti, t. y. Darželių darbo metu, patalpos papildomo ugdymo veikloms negalėtų būti nuomojamos.

4. Papildomi kūno kultūros užsiėmimai lopšelyje-darželyje „Gintarėlis“

Nors papildomo ugdymo teikėjų teikiamas paslaugas ir galima sugretinti su Darželiuose ugdomomis kompetencijomis, bet jų veiklos labiau orientuotos į tam tikrą šokio žanrą, sporto šaką ar dainavimo stilių.

Tuo tarpu lopšelyje-darželyje „Gintarėlis“ papildomi kūno kultūros užsiėmimai iš dalies integruojami į pagrindinę ikimokyklinio ugdymo programą, t. y. privalomus kūno kultūros užsiėmimus veda papildomo ugdymo teikėjas, dalyvaujant grupės auklėtojai. Už šiuos užsiėmimus imamas papildomas mokestis. Pagal žodinį įstaigos vadovo paaiškinimą tokie papildomo ugdymo užsiėmimai vedami, jei visos grupės vaikų tėvai sutinka dėl tokios papildomo ugdymo veiklos. Mūsų nuomone, toks papildomo ugdymo integravimas į Programą užprogramuoja konfliktines situacijas tarp tėvų, kurie pageidauja tokių papildomų užsiėmimų ir tėvų, kurie nenori ar neišgali sumokėti už papildomų užsiėmimų vedimą.

Be to, kyla tokių užsiėmimų apmokėjimo klausimas, nes Programos vykdymas, tame tarpe kūno kultūros užsiėmimai, yra finansuojami savivaldybės biudžeto lėšomis.

Mūsų nuomone, šiandien neišsprendus papildomų užsiėmimų integravimo į pagrindinio ugdymo veiklą klausimų (suderinamumas su vykdoma Programa, kvalifikaciniai ir kiti reikalavimai papildomo ugdymo teikėjams, apmokėjimas už papildomą ugdymą ir pan.), tokie užsiėmimai neturėtų būti vykdomi.

Savivaldybės kontrolierė

Aušra Kedienė

² Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos parengtas „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas“.